

Principprogram VSF

INLEDNING

TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

- 1.1 Marxism
- 1.2 Feminism
- 1.3 Antirasism

SAMHÄLLE

- 2.1 Demokrati
- 2.2 Jämlikhet
 - 2.2.1 Mångfald
 - 2.2.2 Jämlikhet mellan könen
 - 2.2.3 Sexuellt likaberättigande
- 2.3 Makten över kunskapen
- 2.4 Marknadsanpassning
- 2.5 Politik och vetenskap
- 2.6 Internationalism
- 2.7 Miljö
- 2.8 Infrastruktur
- 2.9 Informations- och kommunikationsteknologi

KUNSKAP

- 3.1 Objektivitet och kritiskt tänkande
- 3.2 Tvärvetenskap
- 3.3 Humankapital
- 3.4 Utbildning

STUDENTINFLYTANDE

- 4.1 Rätt till inflytande
- 4.2 Verkligt studentinflytande
- 4.3 Studentkårerna
- 4.4 Deltagande inom kåren
- 4.5 Kårobligatoriet
- 4.6 Studenternas föreningsliv
- 4.7 Nationell utbildningsbevakning

STUDIESOCIALA FRÅGOR

- 5.1 Ekonomi
- 5.2 Arbetsmiljö
- 5.3 Barnomsorg
- 5.4 Funktionshindrade studenter

INLEDNING

Vänsterns Studentförbund är ett socialistiskt och feministiskt förbund. Vänsterns Studentförbund kämpar mot den rådande uppdelningen i en härskande klass av kapitalister och en förtryckt arbetarklass. Vi kämpar för ett klasslöst samhälle där de mänskliga behoven styr, inte profiten. Vi verkar för en genomgripande omvandling av samhället, såväl ur ekonomiska och sociala som kulturella aspekter. Vänsterns Studentförbund är en självständig organisation som samarbetar med vänsterpartiet och Ung Vänster.

Vänsterns Studentförbund, VSF, organiserar studenter och doktorander på högskolor, universitet, folkhögskolor, KY-utbildningar och Komvux.

TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Med hjälp av i huvudsak marxistiska och feministiska teorier och perspektiv analyserar vi de rådande förhållandena. På så vis vill vi förstå och förändra samhället som det ser ut idag, framför allt vad gäller de kapitalistiska och patriarkala strukturerna.

1.1 Marxism

Vi lever i ett kapitalistiskt samhälle. Det är ett odemokratiskt samhällssystem utan intresse av att tillgodose alla människors grundläggande behov av ett arbete, en bostad och mat för dagen. Grundbulten för kapitalismen är det privata ägandet och fåtalets makt över produktionsmedlen. Drivkraften är att skapa profit – något som ofta går ut över människor och miljö. Konsekvenserna blir svält, miljöförstöring psykisk ohälsa och förtryck. Människor i dagens samhälle tillhör olika klasser. Vilken klass man tillhör bestäms inte av inkomsten, utan av vilket förhållande man har till produktionsmedlen. Den grundläggande konflikten står mellan arbetarklass och borgarklass. Borgarklassen har makten över produktionen och produktionsmedlen, köper arbetarnas arbetskraft och förfogar över mervärdet. Arbetarklassen är de som säljer sin arbetskraft mot lön och har bristande inflytande över sin arbetssituation och hur mervärdet skall förvaltas.

Mycket har förändrats i arbetslivet; fler människor arbetar idag inom tjänsteproduktion och administration än inom industriproduktion. Exploateringen i det kapitalistiska systemet kvarstår. Inom arbetarklassen är sjukdomar och arbetsskador mer utbredda, och möjligheten till reellt inflytande i samhället betydligt mindre än hos den härskande eliten.

Genom sin dominerande roll inom ekonomin, och genom högt utvecklade samarbetsformer, har kapitalisterna ett mycket starkt inflytande över staten. Statens satsningar på t.ex. infrastruktur och exportstöd styrs till stor del av storföretagens intressen.

Ägandeförhållandena påverkar hela samhället. Massmedia kontrolleras av en liten grupp vilken ger en ensidig och vinklad bild av samhället och dess utveckling. Kunskapsproduktionen anpassas alltmer efter näringslivets behov. Det som styr är vad som kan öka profiten, och det kritiska tänkandet och den fria forskningen skjuts alltmer åt sidan. Våra uppfattningar om vad som är möjligt och rätt påverkas även av denna borgerliga hegemoni. Via ägandet av produktionsmedlen och massmedierna påverkas vårt medvetande och tankar i en riktning som tenderar att befästa och förstärka det rådande kapitalistiska samhället. Detta är ett hinder i kampen för socialism och måste motverkas.

Människan föds in i ett samhällssystem som påverkar henne både socialt och kulturellt. Men hon förändrar också det samhälle hon lever i, både på egen hand och tillsammans med andra. Detta skapande sker och påverkas i en samhällelig omgivning där tekniska, sociala och ekonomiska förhållanden sätter gränser och öppnar upp möjligheter för nya samhällsformer och klassförhållanden. Utvecklingen drivs på av motsättningar och kampen mellan olika samhällsklasser. Arbetarrörelsen lyckades under 1900-talet genom hård kamp tillkämpa sig viktiga förändringar inom det kapitalistiska systemet, t.ex. arbetsrätt, sociala skyddsnät, allmän och lika rösträtt och ett studiemedelssystem. Sedan början av 1980-talet har högern åter initiativet i samhällsdebatten; nu går utvecklingen bakåt, mot ett orättvisare och mindre demokratiskt samhälle. VSF försvarar arbetarrörelsens landvinningar men nöjer sig inte med det. De grundläggande produktionsmedlen och nyckelaktörerna på finansmarknaden måste vara samhälleligt ägda och demokratiskt förvaltade. Det krävs även att den borgerliga hegemonin bryts. Målet för den socialistiska kampen är att avskaffa kapitalismen.

1.2 Feminism

Det samhälle vi lever i är inte ett jämställt samhälle. Kvinnor som grupp har mindre makt, lägre lön, lägre positioner, äger mindre, gör mer obetalt arbete, utsätts för sexistiskt våld, prostitution, pornografi och omges av ouppnåeliga och passiviserande skönhetsideal. Dessutom verkar de påtvingade könsrollerna hämmande även på män. För att analysera och förändra detta använder vi oss av teorier om genus. Genussystemet handlar inte om biologiska skillnader mellan kvinnor och män, utan om sociala konstruktioner som beskriver vad som är "kvinnligt" respektive "manligt". Dessa konstruktioner har förändrats genom historien och kan och kommer att förändras igen. VSF:s mål är inte bara att förändra könsrollerna, utan att slutligt bryta upp genussystemet, så att individerna kan vara fria och inte styras av samhällets normer för hur män respektive kvinnor ska vara. Därför vänder vi oss emot den så kallade särartsfeminismen som nöjer sig

med att uppvärdera det som idag anses som kvinnliga egenskaper eller uppgifter.

Vi lever i dag i ett genussystem, och i alla samhällen vi känner till genom historien har genussystemet varit en av grundprinciperna för övriga sociala relationer. Genussystemet bygger på principerna om köns isärhållande och mannen som norm. Från den dag vi föds påverkar vårt biologiska kön hur vi blir behandlade och sedda på, vilka beteenden som är samhälleligt accepterade och vilka som inte är det. Köns isärhållande bygger på uppdelningen mellan "kvinnligt" och "manligt". Vissa egenskaper och beteenden kallas i vårt samhälle, i vår tid, för kvinnliga och andra för manliga. Dessa kan heller inte ses som likvärdiga, de fungerar bara i ett motsatsförhållande, där det ena är manligt är det andra kvinnligt. Detta uttrycker och reproducerar den manliga överordning och kvinnliga underordning som genussystemet vilar på.

Så kallat kvinnliga egenskaper handlar också om att en förtryckt grupp är tvungen att anpassa sig till den härskande gruppens värderingar. Därmed inte sagt att detta alltid är ett ofrivilligt beteende från kvinnor, både män och kvinnor reproducerar genussystemet i vardagliga situationer, utan att tänka på det är det en trygghet för både män och kvinnor att bete sig enligt normen och inte se det förtryck som blivit så vardagligt att det verkar naturligt.

Att se att mannen är norm i genussystemet innebär också att se maktperspektivet i feminismen. Män som grupp har mycket att vinna på ett jämställt samhälle, eftersom även män tvingas bete sig på ett visst sätt för att uppfylla normen om manligt beteende. Dessutom är jämställdhet nödvändigt för att kunna forma verkligt jämlika relationer mellan män och kvinnor. Men det är viktigt att inse att män också kommer att förlora på jämställdhet, så det gäller status, pengar, makt, arbetsuppgifter och så vidare. Det är en maktkonflikt, män måste ha mindre makt om kvinnor ska kunna få mer.

Kvinnoförtrycket är äldre än kapitalismen och har ingen automatisk koppling till klassamhället, vilket innebär att ett klasslöst samhälle inte med automatik kommer att vara ett samhälle fritt från kvinnoförtryck. Men de två strukturerna griper in i och förstärker varandra, kapitalismen använder sig av kvinnoförtrycket, och för att avskaffa kvinnoförtrycket måste vi också arbeta mot kapitalismen. Dock är det omöjligt att analysera kvinnoförtrycket oberoende av klass och etnicitet. Kapitalismen använder kvinnoförtrycket för sina syften, till exempel så passar kvinnor som "arbetskraftsreserv" kapitalismen som handen i handsken, skönhetsideal som ger kvinnor ständigt dåligt självförtroende och på så vis manipuleras att konsumera mer. Att kvinnoförtrycket samverkar med kapitalism och rasism innebär också att det slår olika mot kvinnor i olika samhällsklasser, och därför har

arbetarklassens kvinnor sällan samma intressen som kvinnor i övre samhällsskikt.

Vår feministiska kamp går också hand i hand med strävan efter sexuellt likaberättigande och mot homofobi. Att människor av samma kön blir kära i varandra hotar könsmaktsordningen, vilket leder till homofobi. Heteronormativitet och homofobi är logiska konsekvenser av det genussystem som gör allt för att göra kvinnor och män väsensskilda, och som vi bekämpar. Därför måste vi också kämpa mot heterosexualiteten som norm i alla dess former, till exempel inom familj, utbildning, arbetsliv, lagstiftning, konsumtion och naturligtvis även på universitetet och i kurslitteraturen.

VSF:s mål med den feministiska kampen är att krossa genussystemet och skapa ett samhälle fritt från förtryck, där alla har möjlighet att utvecklas utan att begränsas av samhällets krav på kön.

1.3 Antirasism

Ojämligheten i samhället upprätthålls sedan länge av rasistiska föreställningar om människors olikhet. Rasismen har genom historien tagit sig många uttryck, där det sammanhållande draget är att vissa grupper av människor underordnats den härskande gruppen genom att de tillskrivits speciella egenskaper. Detta liknar i väsentliga avseenden det sätt på vilket kvinnor framställts som avvikande från den underförstådda normen, mannen, för att underordningen skall framstå som något naturligt och oföränderligt.

Det finns en utbredd föreställning om att rasism handlar om okunskap och fördomar, och att rasism därför är något som inte existerar i de övre samhällsskikten, utan bara i arbetarklassen. Men de som producerat rasismens föreställningar och teorier hör i de flesta fall hemma inom borgerligheten. Rasismen fungerar i själva verket som ett utmärkt verktyg för att söndra och härska genom att splittra arbetarklassen, ställa folk mot folk och legitimera plundring av andra delar av världen. VSF ser därför kampen mot rasismen som en självklar del av kampen för socialismen.

För inte så länge sedan hävdade erkända vetenskapsmän att mänskligheten var indelad i högre och lägre "raser". Denna till vetenskap förklädda ideologi legitimerade en hänsynslös exploatering av folk och länder under västerländska imperier. Föreställningen om att mänskligheten kan delas in i olika "raser" med bestämda egenskaper är idag allmänt misskrediterad. Men inte rasismen. Dagens rasism är framför allt upptagen av föreställningen om att olika "kulturer" inte kan samsas i ett samhälle. Kulturrasismen bygger på en föreställning om oföränderliga och åtskilda ursprungliga kulturer, medan kultur i verkligheten alltid varit en process i förändring, genomsyrad av politiska ställningstaganden och maktkamper. Trots att kulturrasismen kan säga att alla kulturer är lika mycket värda på sitt sätt, används talet

om kulturskillnader ofta för att legitimera ojämlikhet, förtryck och exploatering. Det centrala är maktförhållandet, där den överordnade etniska gruppen definierar de andras kulturer, och får det att verka som om de själva inte har någon kultur eller etnisk tillhörighet. Precis som förr produceras och sprids dessa ideologiska ursäkten för ojämlikhet av borgerligheten. Men rasismen är inte bara något som sitter i enskilda rasisters huvuden. Dagens Sverige kännetecknas av en strukturell rasism, som tar sig uttryck i att människor behandlas olika av institutioner och myndigheter, och utsätts för diskriminering på arbets- och bostadsmarknaden. På så sätt skapas och upprätthålls ett underskikt av arbetarklassen som bland annat får lägre löner, mer okvalificerade arbetsuppgifter och osäkrare anställningsvillkor. Ett tydligt uttryck för den institutionella rasismen är också invandringspolitiken, där Schengenavtalet idag fungerar som en alltmer ogenomtränglig mur mot asylsökande från tredje världen. Det finns en tydlig koppling genom historien mellan kapitalets tillfälliga behov av arbetskraft och invandringspolitik. Med den rådande höga arbetslösheten och bristande sociala tryggheten kan rasismen fungera som ett ideologiskt sätt att avleda uppmärksamheten från arbetarklassens verkliga problem och gemensamma intressen. Vi ser med stor oro på hur rasismens ideologi förs fram av en ny våg av mer eller mindre fascistiska grupperingar och hur många av dess idéer smyger sig in och blir allmänt accepterade av borgerligheten. Kampen mot rasismen måste därför föras både mot dess politiska och ideologiska företrädare, och mot den ekonomiska ojämlikhet som utgör dess grogrund.

Rasismen behöver inte ta sig uttryck i hat eller öppet nedvärderande, utan kan också uttrycka sig som välgörenhet och missionerande. De gamla kolonialväldena legitimerades inte på hemmaplan av nakna maktintressen eller öppet förakt, utan ofta av en retorik om att civilisera och hjälpa de "mindre civiliserade" eller "underlägsna" folken. Då talade man om "den vite mannens börda", men bakom de retoriska fasaderna sker precis samma sak idag. Nu som då är det ekonomiska intressen som driver imperialismen, och nu som då döljs dessa intressen bakom en ideologisk slöja av humanism och välvilja. Ett tydligt exempel på det är USAimperialismens senaste erövningskrig och hur de rättfärdigats i borgerlig media.

VSF kämpar mot alla former av rasism och ideologiska ursäkten för ojämlikhet.

SAMHÄLLE

2.1 Demokrati

I det socialistiska samhället ägs produktionsmedlen av hela folket. Detta innebär kapitalismens avskaffande. Alla sektorer i samhället, från vård, omsorg och utbildning till tjänster, kommunikation och industriproduktion, måste styras demokratiskt och dess vinster komma hela folket tillgodo. Det är förutsättningen för att ett samhälle ska kunna kallas socialistiskt.

Formerna för ägande bör avpassas efter inriktning och storlek på verksamheten. Olika faktorer är avgörande för vilken form av folkligt ägande som är lämplig. Samhällets intresse kan ibland stå i motsättning till arbetarnas eller målgruppen för verksamhetens intresse vilket måste tas med i beräkningen vid folkligt övertagande av produktionen. Likaså kan administration och förvaltning ibland behöva vara småskalig, medan andra verksamheter blir effektivast i stordrift. Folkligt ägande innebär att profit inte tilldelas ett fåtal ägare eller administratörer av produktionsmedlen. Eventuell avkastning går i stället till arbetarna i form av löner och förmåner, eller tillbaka in i verksamheten för att förbättra eller effektivisera den. Ett annat sätt att fördela avkastning kan vara att låta den gå in i en helt annan verksamhet för samhällets bästa.

Det socialistiska ägandet skulle innebära flera saker till förmån för samhällsmedlemmarna. Det demokratiska styret över en arbetsplats, då arbetarna själva analyserar vilka investeringar och andra åtgärder som är lämpliga och själva genomför dessa förbättringar, undanröjer alienationen och medför ökad kreativitet och arbetsglädje. Det gör också den rättvisa fördelningen av mervärdet från en verksamhet, samtidigt som den bidrar till klasssamhällets upphävande. Demokratisk styrning garanterar att en verksamhet kommer hela samhället tillgodo. Onödig belastning och negativ inverkan på andra delar av samhället minimeras. Miljöhänsyn, jämlikhet, sysselsättning och frihet kommer inte automatiskt med socialismen men kan bli möjlig om

profitmaximering inte står i vägen för ambitionen om allas bästa. Vänsterns studentförbund verkar för ett samhälle där alla individer har en reell möjlighet att påverka den samhälleliga utvecklingen. Detta förutsätter ett politiskt system som tillåter och uppmuntrar ett aktivt deltagande i beslutsfattandet. Ingen ska kunna utestängas från debatten med hänvisning till att besluten kräver en viss kompetens eller position. Ett samhälle där folket uppmuntras delta skapar aktiva, engagerande individer och leder också till mer rättvisa beslut. Mötesformer bör anpassas för att underlätta för medlemmarna att delta i debatten och ta ställning i olika frågor.

Demokrati är mycket mer än val vart fjärde år. Grunden för alla former av beslutsfattande är det direkta deltagandet och folkets delaktighet i

de politiska besluten. Den representativa demokratin är inte tillräcklig i sig utan fordrar folkets egna initiativ och inflytande för att fungera som ett verktyg för deltagande. Monarkin är en kvarleva från feodalismen, ärvda titlar är oacceptabelt i en demokrati. Monarkin ska avskaffas till förmån för en demokratiskt vald statschef.

Flera olika faktorer påverkar möjligheterna att deltaga i samhälleliga diskussionen. Ekonomiska, sociala eller andra faktorer kan underlätta eller försvåra deltagandet i debatten. Dessa hinder måste rivas för att garantera ett demokratiskt samhälle där alla kan deltaga på lika villkor.

2.2 Jämlikhet mellan könen

Det socialistiska samhället garanterar inte att alla intressekonflikter i samhället upphävs. Genussystemet, rasism och motsvarande konflikter kräver sina egna åtgärder, även om det bara är genom kapitalismens avskaffande som dessa problem fullständigt kan lösas.

Jämlikhet har alltid varit en av vänsterns främsta paroller och är en av de grunder på vilka hela vår politik baserar sig. Konflikten mellan ett omfattande och ett urvattnat jämlikhetsbegrepp är en av de grundläggande skiljelinjerna mellan höger och vänster.

Till skillnad från den liberala idétraditionen anser vi att jämlikhet inte får stanna vid ett enkelt uttalande om lika möjligheter. Dessa måste följas upp och garanteras genom en omfattande omfördelning av resurser. Faktorer som klass, ekonomisk bakgrund, kön och etnicitet måste beaktas.

Jämlikhetstanken måste genomsyra alla former av beslut och verksamhet, och det kan konkret komma till uttryck i form av t. ex. positiv särbehandling. Förtryckta grupper måste få tillgång till extra resurser för att kunna tillgodogöra sig exempelvis en utbildning på samma villkor som övriga studenter.

Jämlikhet syftar inte till att alla människor ska vara lika utan till att alla människor ska ha rätt och möjlighet att leva det liv som de själva önskar. Alla bör kunna välja hur livet ska se ut utan att begränsas av förlegade regler eller hindrande strukturer samt få tillgång till de stöd som behövs för att förverkliga sina idéer. Oavsett vilka skillnader som finns mellan individer ska alla ha rätt till ett gott liv fullt av möjligheter.

2.2.1 Mångfald

Den ojämlika rekryteringen till högskolan har inte förändrats. Trots den kraftiga utbyggnaden av högskolan består den sociala och etniska snedrekryteringen. På samma sätt är underrepresentationen av studenter och anställda som avviker från det dominerande västerländska kulturmönstret påfallande i den akademiska världen. Problemet med snedrekryteringen ligger hos högskolan och dess oförmåga och motstånd att öppna sig och förändra sin verksamhet så

att den kommer alla i vårt samhället tillgodo. Ansvaret för detta bör inte läggas på de som drabbas av snedrekryteringen. Snedrekrytering bör ses som ett sätt att befästa den rådande maktstrukturen i samhället. Det snäva sociala mönstret i högskolan underlättar reproduktionen av normer och värderingar, som tryggar det orättvisa samhället, och förhindrar en samhällsomvandling.

Ett demokratiskt kunskapssamhälle är ett samhälle där utbildning medvetet utnyttjas som ett instrument för att främja jämlikhet. Det är därför viktigt att alla oavsett kön, ålder, social eller etnisk bakgrund får likvärdiga möjligheter till högskoleutbildning.

VSF verkar för att bryta snedrekryteringen som råder idag i den akademiska världen. Etnisk och social mångfald skall främjas bland universitetets studerande och anställda och i det arbete som bedrivs inom högskolan. VSF ska verka för positiv särbehandling, som avser sådana åtgärder och program som medvetet syftar till att uppmuntra, hjälpa eller ge fördelar åt individer eller grupper vilka anses ha blivit diskriminerade vid fördelningen av resurserna i samhället.

Högskolornas arbete med dessa frågor är fortfarande undermåligt, endast ett fåtal högskolor och universitet har idag ett specifikt samlat och övergripande arbete med dessa frågor i form av handlingsplan, plattform, handläggare, mångfaldsprojekt, mm. VSF ska vid lärosäten driva frågor kring rekrytering, utbildning, studiemiljö och antagningsregler till högskolan utifrån ett mångfalds- och klassperspektiv samt verka för att universitetet/högskolan i sin helhet och dess ledning ska arbeta aktivt med dessa frågor. Studenter från studieovana miljöer bör få stöd i form av studievägledning, information, introduktionskurser och annat studiestöd. Samtidigt bör högskolorna arbeta mer aktivt för att öka mångfalden vad avser utbildningsutbudet och den studiesociala miljön.

Extra resurser bör sättas in för att förmå personer från arbetarklassen att studera vidare på högskolor och universitet. Detsamma gäller andra underrepresenterade grupper, exempelvis personer med läs- och skrivsvårigheter eller personer med utländsk bakgrund. Mer resurser måste satsas på grundskolan, framförallt på elever med särskilda behov. Alla former av betyg på grundskolan och gymnasienivå måste avskaffas. Studielön ska införas. Antagningsreglerna bör förändras radikalt med sikte på att förändra rekryteringsmönstret.

2.2.2 Jämlikhet

Att kvinnor har nervärderats, köpts, sålts, använts och förtryckts i många tusen år är inte någon slump. Det är en patriarkal maktstruktur som har gjort och gör det möjligt för män att upprätthålla sin maktöverordning gentemot kvinnor. Från det att vi föds så behandlas vi olika utifrån kön. Pojkar får ta utrymme och tid, tvärtom ter sig

situationen för en flicka. Det finns ofta utrymme för enskilda tjejer att ta plats socialt, men det sker alltid inom patriarkatets ramar. I tonårstiden så förstärks kontrollen av flickan/kvinnan. Hon ska plötsligt inte bara vara duktig utan också behaga rent fysiskt. Media och underhållningsindustrin har en avgörande roll för hur unga tjejer och kvinnor ser sig själva och hur omgivningen ser på dem. De finns för någon annans skull inte för sig själva. Pornografi och prostitution är ett ytterligare och starkare resultat av föreställningen om kvinnan som ett passivt objekt som finns till och agerar för någon annan, en man. I pornografin ingår att unga killar ska lära sig att dominera över tjejer och att osynliggöra kvinnors egen sexualitet och normalisera mäns sexuella dominans över kvinnor. Detta märks på universitet och högskolor bland annat genom sexuella trakasserier av kvinnliga studenter och personal.

Trots att den feministiska kampen under nittonhundratalet har vunnit stora framgångar så finns det mycket kvar att kämpa för. Vi har i Sverige inte lyckats leva upp till lika lön för lika arbete och kvinnor tjänar mindre än män med likvärdig utbildning.

Det är viktigt att bryta könssegregeringen inom utbildningen. Vi vill kvotera in det underrepresenterade könet, till beslutande organ och utbildningar, samt tillämpa positiv särbehandling vid tillsättande av tjänster. Det är även viktigt att föra in ett genusperspektiv i undervisningen samt i högre utsträckning välja kvinnliga författare till kurslitteratur.

Många framsteg har gjorts på universitet och högskolor men fortfarande är nio av tio professorer män. Den ideologiproduktion som hävdar att det finns en betydande skillnad mellan män och kvinnor måste bekämpas med kraft. Vi måste alltid kämpa för att nå det resultat vi eftersträvar. I kampen för ett jämlikt samhälle och utbildningsväsende är vi positiva till positiv särbehandling och lagstiftning som metod för att lösa bristen på kvinnor på viktiga positioner inom vissa områden. Det långsiktiga målet är dock att avskaffa genussystemet.

2.2.3 Sexuellt likaberättigande

Det råder i samhället en heterosexuell norm som innebär att sexuella beteenden och preferenser som ligger utanför det som anses tillhöra den normala heterosexualiteten stämplas som avvikande och onormala, och som på olika sätt ger upphov till lidande för dem inte passar in i normen, både i form av "inre press" och påfrestningar från det omgivande samhället.

VSF anser att det är nödvändigt att bekämpa heteronormativiteten och dess konsekvenser. VSF vill i alla sammanhang där undervisning om sexualitet förekommer verka för mer utrymme för undervisning om sådan sexualitet som ligger utanför det idag normativa.

Samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning och undervisning om sexuella normer och deras konsekvenser bör uppmuntras och stödjas inom högskole- och universitetsvärlden.

VSF tycker även att det är angeläget att inom universitets- och högskolesfären stödja studentgrupper som arbetar för sexuellt likaberättigande.

2.3 Makten över kunskapen

Dagens maktrelationer har avgörande betydelse för utbildningsväsendet. De kunskaper som formuleras på universitet och högskolor är inte bara resultatet av enskilda människors sökande efter kunskap, utan också uttryck för motsättningen mellan kapital och arbete och mellan kvinnor och män. Det kan handla om att bara frågeställningar som passar makten anses intressanta och legitima eller att de teoretiska grundantagandena är starkt ideologiskt knutna till maktgruppernas intressen. Kapitalets intresse i den högre utbildningen visar sig också i dess försök att styra utbildningen så att den passar deras behov av en viss sorts utbildad arbetskraft.

I dag sker mer forskning inom industrin än på universiteten internationellt sett. När näringslivet står för den största delen av forskningen, får man ett snedvridet forskningsklimat och mindre utrymme för okonventionella forskningsmetoder. På så sätt premieras en vetenskaplig tomgång och forskningen som helhet blir lidande. I stället blir kapitalets intresse att maximera profiten den styrande principen. En samhällsnyttig forskning kan inte styras av kortsiktiga vinstbehov.

Utbildningsväsendet skall styras av riksdag och regering och förvaltas demokratiskt av studerande, forskare och anställda. Utbildningen vid universiteten skall styras av samhällets behov, dels av yrkesutbildad arbetskraft, dels av ett kritiskt tänkande. En demokratisk styrning av utbildningen är en förutsättning för en forskning och kunskapsproduktion oberoende av monopolkapitalets intressen. Detta kräver också en medveten regeringspolitik som tar sikte på ett socialistiskt samhälle, där individens och samhällets behov står i centrum, istället för profiten.

2.4 Marknadsanpassning

Näringslivet har fått ett allt större inflytande över den högre utbildningen. Kraven från de privata företagen på särskilda typer av kunskap styr alltmer direkt den högre utbildningens utformning. Brist på resurser gör dessutom lärosätena alltmer beroende av det privata näringslivets stöd i form av t.ex. sponsring. Näringslivets krav styr i ökad grad fördelningen av resurser mellan och inom institutioner och fakulteter. Det har även blivit vanligare att det privata näringslivet styr den högre utbildningen genom köp av uppdragsutbildningar och

genom ekonomiskt stöd till utvalda forskningsprojekt. Denna utveckling mot ökad marknadsanpassning är mycket farlig, då den gynnar en utbildningsmetod som går ut på att producera lydig arbetskraft. Den gynnar utbildning och forskning för strikt kommersiella intressen. Den gynnar inte kritiskt och självständigt tänkande. Den gynnar inte individens självförverkligande. Den gynnar definitivt inte en långsiktig, hållbar, jämlik och rättvis samhällsutveckling.

2.5 Politik och vetenskap

Som vänsterstudenter befinner vi oss i skärningspunkten mellan politik och vetenskap. Den positionen utgör en stor tillgång i såväl den politiska kampen som det vetenskapliga arbetet.

Inom den akademiska vetenskapen formuleras värdefulla teorier och kunskaper som alltför ofta stannar inom högskolans väggar utan att nå den politiska vardagen. Vänstern behöver dessa akademiska impulser för utvecklandet av ideologiska ståndpunkter och dagspolitiska krav. VSF vill bidra till att förmedla sådana impulser. Teorier och forskningsresultat från den akademiska världen riskerar annars att nå vänstern i vinklad form genom massmedia och offentliga utredningar. Inom varje politiskt detaljområde krävs att politiker, partier och väljare är insatta i forskningsresultat på området. Alltför ofta är politiska representanter i parlamentariska församlingar utlämnade åt subjektiva expertutlåtanden.

2.6 Internationalism

Vi lever idag i en djupt odemokratisk världsordning där den starkaste styr och ställer och där den aggressiva imperialismen blivit mer påtaglig. De senaste decennierna har världsekonomin blivit mer internationaliserad. Kapitalet har mer och mer lyckats överskrida nationalstaternas gränser. I sin vinstjakt har kapitalet dragit runt jorden i jakt på lägre löner, billigare råvaror och nya marknader.

Privatiseringar, avregleringar och ökade friheter för kapitalet har genomdrivits i Sverige, Europa och inte minst i tredje världen. Bakom den så kallade globaliseringen ligger det multinationella kapitalets desperata jakt på ökade eller bibehållna profitnivåer. Institutioner som IMF, världsbanken och WTO har varit centrala i genomdrivandet av denna gigantiska omdaning.

Det som utmålas som en naturlig och oundviklig, eller åtminstone önskvärd och välståndsskapande utveckling, har haft katastrofala konsekvenser för världens arbetare, och för småbönder i tredje världen. Den akademiska världen måste förhålla sig kritisk till den liberala mytbildningen och vara öppen för alternativa förklaringar och teorier. VSF verkar för att lyfta fram teoretiska perspektiv som utmanar hegemoniska idéer, t.ex. om frihandel inom nationalekonomin. Det

internationella perspektivet inom undervisning och forskning måste vara så mångfacetterat som möjligt, och utmana och våga kritisera den rådande ordningen. Utvecklingen är i slutänden resultatet av politiska beslut som är ett led i kapitalets globala klasskamp. De globala orättvisorna har ökat dramatiskt, och inom varje land utsätts välfärden för ständiga attacker. Vad vi ser idag är en ny imperialistisk fas, där kapitalintressen med tydliga förankringar i de utvecklade nationerna till varje pris driver igenom sin agenda. I slutänden leder denna utveckling till ökade konflikter och öppet krig. Det så kallade kriget mot terrorismen och de senaste USA-ledda erövringskrigen är tydliga exempel på detta.

Att vara socialist innebär också att vara internationalist. VSF står för internationell solidaritet, som lokalförening såväl som riksförbund. Som socialister har vi kortsiktiga och långsiktiga mål. Våra kortsiktiga mål i det internationella perspektivet är att arbeta för att varje land i världen ska bli självständigt och fullt demokratiskt. I detta ingår kritik av odemokratiska regimer och ett oböjligt motstånd mot de rika ländernas imperialism och krig. Vi måste också fortsätta med den internationella solidariteten för att ge stöd till de folk som drabbas hårdast av imperialismens och kapitalismens härjningar. Detta kan ibland innebära att stödja beväpnade motståndsrörelser. På nationell nivå måste vi försvara den offentliga sektorn mot EU-liberalismens attacker och kämpa för alliansfrihet gentemot EU och Nato.

Trots att FN-systemet idag har stora brister och till stor del avspeglar de rådande maktförhållandena i världen, måste det stödjas som ett viktigt verktyg för internationell demokrati. FN och den internationella rätten måste stärkas mot USA:s och andra stormakters försök att utnyttja samfundet för egna syften. För att fördjupa demokratin inom FN måste vetorätten i säkerhetsrådet avskaffas.

2.7 Miljö

En politik för utbildning och arbete åt alla, jämlik fördelning och demokrati måste förenas med en miljöpolitik som leder till hållbar utveckling. För att kunna bevara och vårda naturen och långsiktigt trygga jordens produktionsförmåga är det nödvändigt att sätta miljö- och fördelningspolitiken framför tillväxt av den materiella välfärden. Resursfördelningen i samhället måste vara hållbar och genomsyras av kretsloppstänkande. Det är främst samhällets ansvar att åstadkomma en ekologisk balans och hållbar utveckling.

Med hållbar utveckling menar vi en utveckling som inte tär på ändliga naturresurser och en tillväxt som inte sker på miljöns bekostnad. Det krävs idag en stor förändring av samhället för att klara av miljöproblemen och nå en hållbar utveckling. Universiteten och högskolorna har ett ansvar i denna förändring. Forskning och undervisning vid universiteten skall präglas av miljöansvar.

Miljöaspekter och kunskap om vad en hållbar utveckling kräver måste integreras i alla relevanta ämnen på universitetet. Studenterna måste kunna relatera sitt ämne till en hållbar utveckling och dess relevans för miljöfrågor. VSF verkar för att miljö- och hållbarutvecklingsproblematik integreras i alla relevanta ämnen.

Studenterna måste beredas möjlighet till att få en nyanserad bild av samhällets ansvar för miljöproblematiken. VSF anser också att det är viktigt med stimulans och vidareutbildning av lärare inom deras respektive ämnesområden med avseende på miljö och hållbar utveckling. Regeringen bör avsätta resurser för detta.

En stor utmaning för att nå en hållbar utveckling ligger också i att skapa kommunikation mellan starkt specialiserade vetenskaper. Universitetet skall därför sträva efter att utveckla tvärvetenskapliga studier. VSF verkar för att ett aktivt utbyte mellan studenter och doktorander från olika fakulteter stimuleras, genom exempelvis tvärvetenskapliga fördjupningskurser eller projektarbeten om miljö och hållbar utveckling.

I den kapitalistiska världen har kraven på växande vinster och ökad materiell tillväxt varit överordnade hänsynen till naturen. Den ständigt ökande resurs- och energiförbrukningen har lett till stora miljöproblem. Klyftorna har ökat och idag förbrukar de rikaste 20 procenten av världens befolkning 80 procent av de exploaterade naturresurserna. De fattigaste 20 procenten förbrukar mindre än två procent. En i längden hållbar utveckling förutsätter ett avskaffande av det kapitalistiska systemet.

2.8 Infrastruktur

Ett av hindren för personer i glesbygd att gå vidare till högre studier är avståndet till universitet eller högskola samt brister i kollektivtrafiken. En decentraliserad utbildning bestående av utlokaliserade kurser och en ökad IT -användning, samt en förbättrad kollektivtrafik skulle göra flera benägna att studera på annan ort och därmed att studera vid universitet och högskola överhuvudtaget.

Högskolor på medelstora och mindre orter fyller en viktig funktion genom att ge människor bosatta i glesbygd en möjlighet att studera nära hemmet.

Den sociala snedrekryteringen förstärks av att den högre utbildningen rent praktiskt är svårtillgänglig. Detta är ett alvarligt problem, som med lätthet skulle kunna avhjälpas om den politiska viljan funnits. På många universitets- och högskoleorter råder en akut brist på lägenheter för studenter. För de lägenheter som finns är hyrorna ofta höga. Framförallt kräver VSF en stark satsning på billiga hyresrätter för alla. Studenter är vanliga människor med samma behov som andra. Att utöka och satsa på specifikt boende för studenter är fel. I vissa fall kan

dock särskilt studentboende behövas. Vi kräver att så låga hyror som möjligt tas ut för dessa lägenheter. Hyran skall endast avse täckning av kostnaderna för lägenheten. Vi kräver även ett utbud av olika typer av boende. Den enskilda studenten måste kunna välja den boendeform som passar bäst.

De flesta studenter är beroende av en billig och väl fungerande kollektivtrafik för att kunna ta sig till universitetet eller högskolan. Många studerar också på annan ort än sin hemort. För att kunna åka hem är de oftast beroende av kollektivtrafiken. Studenters ekonomi är dock starkt begränsad och det saknas på de flesta håll rabatter för studenter. VSF kräver att studentrabatter införs inom kollektivtrafiken. Dessa rabatter bör ligga i nivå med rabatterna till ungdomar och pensionärer. På många håll ligger högskolorna och universiteten utanför stadskärnan. Det är på dessa ställen inte ovanligt att trafiken till högskolan eller universitetet är otillräcklig, framförallt i rusningstid. VSF kräver en kollektivtrafik som svarar mot behovet på högskolorna och universitetet och som på sikt skall vara gratis. Detta problem är mer tydligt i de fall högskolorna är splittrade mellan två eller flera orter. När det gäller splittrade högskolor, är det viktigt att de inte upplevs och fungerar som av varandra oberoende institutioner.

2.9 Informations- och kommunikationsteknologi

Idag utgör informations- och kommunikationsteknik en stor del av människors vardag. Då programmen som de flesta använder utvecklas och kontrolleras av enskilda företag innebär detta att stora delar av människors liv styrs och begränsas av privata intressen. Inom högskolan är de flesta program, som utvecklas, används och lärs ut, av denna typ. Detta gör att studenterna blir beroende av ett enskilt företags produkter samt att de förlorar möjligheten att kontrollera och bestämma över sin egen dator.

Ett alternativ till detta system existerar idag. Stora delar av de program som används, kan ersättas av en typ av kollektivt ägd programvara, så kallad fri programvara. Fri programvara ger användarna möjlighet att själva bestämma över sin dator och sin vardag.

VSF kräver att programvara som utvecklas, används och lärs ut i högskolan ska vara fri programvara och inom organisationen strävar VSF efter att endast använda dokument som är möjliga att läsa med fri programvara.

KUNSKAP

3.1 Objektivitet och kritiskt tänkande

Det finns ingen objektiv kunskap. Kunskap uppstår ur människans enskilda och kollektiva erfarenheter. Den ombildas och förändras efter olika förutsättningar och omständigheter. Kunskap kan aldrig betraktas fristående från samhället och omgivningen. Således är vetenskapen aldrig värderingsfri, utan producerad i konflikter mellan de motstridiga intressen som finns i det omgivande samhället. Därför måste klimatet på högskolor och universitet vara öppet för olika teorier och perspektiv men samtidigt kritiskt och granskande i förhållande till de kunskaper och åsikter som förmedlas. Idag har högskolorna och universiteten framför allt som funktion att producera arbetskraft efter företagets behov. Analytiskt, kritiskt och självständigt tänkande är underprioriterat. Den högre utbildningen skall vara ett sätt för individen att utbilda och förkovra sig utefter sitt eget intresse. Detta kommer i längden att främja och utveckla ett jämlikt och demokratiskt samhälle.

Utbildning och forskning skall ge oss kunskap om hur världen fungerar och om hur vi kan förbättra villkoren för människor. Det är dock svårt att förstå samhället om man inte utgår från de maktstrukturer som råder i världen. Forskning och utbildning som negligerar dessa maktstrukturer, tenderar att legitimera och förstärka dem. Därför anser vi att marxistiska, feministiska och andra progressiva teorier måste stärkas inom forskning och utbildning.

3.2 Tvärvetenskap

Kunskap kan inte indelas i ämnen. VSF ser ämnena som ett medel att strukturera kunskapen på, inte som ett självändamål. Mellan olika ämnesområden på universitetet råder i dag en strikt uppdelning. En sådan uppdelning finns inte i samhället och motverkar en verklig förståelse av det som skall studeras. Därför anser vi att dessa gränsdragningar bör luckras upp. Vissa försök har gjorts, bl. a. på Linköpings universitet, där undervisningen bedrivs utefter specifika problemområden. VSF anser att högskolor och universitet generellt bör utvecklas mot att komplettera den traditionella ämnesindelningen med tvärvetenskapliga synsätt. Det behövs en ökad satsning på tvärvetenskaplig forskning och utbildning.

3.3 Humankapital

Utbildning har alltmer kommit att framstå som en vara, kopplad till arbetskraften och därmed till lönearbetet. Utbildning reduceras till en enskild egendom, som har ett värde endast så länge den går att realisera på marknaden. Utbildning och kunskap har börjat kallas humankapital. I en tid av ökad internationell konkurrens har framförallt

högre utbildning kommit att betraktas som allt viktigare för att främja ett upphöjt så kallat nationellt gemensamt intresse. I själva verket är det kapitalets kortsiktiga intressen som alltmer dominerar utbildningens inriktning, krav och utformning. Utbildad arbetskraft används av storföretagen i global konkurrens och förtryck av fattiga länder. VSF vill att utbildningen skall uppfylla individens intressen samt samhällets behov av jämställdhet, demokrati, solidaritet och produktivitet inte vara en källa till förtryck och exploatering.

3.4 Utbildning

Kreativitet och arbetsglädje är en förutsättning för lärandet. Det är dessutom en förutsättning för mottaglighet och god inläring. Högskolor och universitet skall vara samhällets föregångare när det gäller pedagogik, didaktik och forskning kring undervisningsmetoder, inte bara teoretiskt utan självklart också rent praktiskt. Den starka faktainriktning som präglar undervisningen idag är ett problem. Målet för många studerande blir att rabbla upp memorerade faktakunskaper på tentor. Detta står i direkt motsats till förmågan att utveckla kritiskt tänkande och självständig analys. Undervisningen skall inte utgå från ambitionen att skapa kompetent arbetskraft, utan att utveckla självständiga och fria individer. Det är inte bara nödvändigt i formandet av ett demokratiskt samhälle, utan även på sikt samhällsekonomiskt lönsamt. Ett steg i rätt riktning vore att avskaffa traditionella salsskrivningar i möjligaste mån.

Vad gäller internationellt perspektiv utmärks de flesta ämnesområden idag av eurocentrism. Medvetenheten om icke-västerländska åskådningar är synnerligen låg. I kursupplägget och i kurslitteraturen måste vikten läggas vid andra kultursfärer än den västerländska i betydligt större utsträckning än vad som sker i dag.

Ett problem är att undervisning ofta är en obligatorisk del i forskartjänster, inte en huvudsyssla som läraren frivilligt väljer. Därför råkar studenterna alltför ofta ut för lärare som är omotiverade, opedagogiska och slarviga. Sådana lärare omöjliggör ett vettigt tillgodogörande av undervisningen för studenterna, vilket är helt oacceptabelt. Alla lärare vid högskolor och universitet måste ha en gedigen pedagogisk utbildning.

Kurslitteraturen bör vara mer allsidig än idag och uppmuntra till kritiskt tänkande. För en mångsidig och inspirerande undervisning krävs också att kurslitteraturen delvis ersätts av andra media. Därav skall även litteratur författad av kvinnor samt litteratur med genusperspektiv användas.

För att möjliggöra en lättare övergång till arbetslivet, vill VSF att varje student skall ha möjlighet till en termins betald praktik. Praktiken skall ha anknytning till respektive utbildning. Däremot får praktiktjänst inte vara ett sätt för arbetsgivare att erhålla billig eller extra arbetskraft.

Praktiken måste innehålla handledning, dokumentation och uppföljning för att bli meningsfull.

Antalet platser på de olika utbildningarna styrs idag inte av studenternas efterfrågan och intresse, utan av näringslivets behov och av politiska överväganden. Detta gör att en utsortering krävs, en sortering som ofta är orättvis och inte enbart tar hänsyn till de förkunskaper som är nödvändiga för att kunna tillgodogöra sig respektive utbildning. De som haft svårt för sig i grundskolan, oavsett anledning, sällas bort redan från början. Detta förstärker den sociala snedrekryteringen till högskolor och universitet.

Enda anledningen till att ha behörighetskrav skall vara att studenterna behöver vissa förkunskaper för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. VSF vill att antagningskraven skall vara anpassade till vad som krävs för att undervisningen skall bli meningsfull. De skall inte bygga på grundskolans och gymnasietts orättvisa betygssystem, där förmåga att sitta still och okritiskt svälja information premieras. Målsättningen är på sikt fri antagning till grundutbildningen på högskolor och universitet.

Undervisningen på högskolor och universitet måste bli mer inriktad på kritiskt och självständigt tänkande. Idag används olika betygssteg för att gradera studenterna, vilket i stort sett omöjliggör en undervisning som är meningsfull för livet. Betyg är enbart till för att rangordna och sortera ut studenter från varandra. Betygen underblåser konkurrens mellan studenterna och motverkar kritiskt tänkande. Den kunskap studenterna söker på universitet och högskolor skall vara för livet, inte för ett extra bra betyg. VSF förespråkar därför att endast kategorierna godkänd och icke-godkänd ska användas.

Det skall vara möjligt att fullfölja en utbildning på högskola eller universitet även om man har vissa svårigheter i undervisningen. All nödvändig extrahjälp skall vara tillgänglig för till exempel dyslektiker eller studenter med annat modersmål än svenska. I ett demokratiskt och rättvist samhälle skall ingen sorteras bort på grund av sämre utgångsläge.

VSF vill att det införs en vetenskaplig grundkurs vid universitet och högskolor. Detta för att ge studenterna en introduktion till och en bred förståelse av vetenskap och samhälle. En vetenskaplig grundkurs skulle uppmuntra till kritiskt och tvärvetenskapligt tänkande samt skapa en problematiserande kunskapssyn. Framförallt lär sig studenterna att det finns flera konkurrerande sätt att se på vad som är kunskap och med vilka metoder man kan erhålla den.

STUDENTINFLYTANDE

4.1 Rätt till inflytande

Studenternas rätt till inflytande över utbildning och studiemiljö är en orubblig grundpelare för Vänsterns Studentförbund. Med studentinflytande avses såväl den enskilde studentens som studenternas kollektiva möjligheter att påverka sin situation under studietiden. Detta innebär att alltifrån kursutbud och särskilda högskolesatsningar till kursinnehåll och studentmiljö, bör ingå i studentens medbestämmanderätt.

Studenterna skall ha den avgörande makten över utbildningens utformning. Idag är så inte fallet och för att på allvar kunna förverkliga detta krävs till att börja med att studenterna aktivt integreras i universitetens och högskolornas verksamhet; de ska vara inlemmade i samtliga led av planering, genomförande och utvärdering. Ett annat avgörande faktum i dagsläget är att studenterna ofta befinner sig i minoritet inom diverse högskoleorgan, om de överhuvudtaget är representerade. Studenterna bör ha ett betydande inflytande i både beredande och beslutande organ. I anslutning till detta kräver VSF att representationen till åtminstone hälften utgörs av kvinnor.

Även i andra avseende är den otillräckliga mångfalden inom högskolevärlden något som högskolorna genom sin kraft av samhällsaktör måste avhjälpa. Genom pedagogisk verksamhet och en välplanerad organisation bör högskolan i största möjliga grad motverka samhällsproblem, såsom könsrelaterad, etnisk och övrig social snedrekrytering, vilka annars riskerar att tränga in i högskolevärlden och hota dess demokrati. Här spelar även studentkåren en stor roll. Överhuvudtaget måste högskolorna och universitetet konkret och i alla processer tillämpa demokratiska ideal som öppenhet, delaktighet, ansvarsutkrävande, meningsutbyte och kritiskt tänkande.

4.2 Verkligt studentinflytande

De demokratiska ideal och den studentmakt som måste genomsyra högskolorna är oförenliga med en marknadsanpassning av desamma. Marknadsanpassningen har ökat företagsvärdens styrning av högskolorna på bekostnad av studenternas insyn och makt. Som ett led i detta betraktas studenten allt oftare som kund, snarare än som demokratisk varelse fullt kapabel till medbestämmande. Studenter utestängs således alltför ofta från planering och utvärdering och medgivs endast att bli delaktiga då det är dags att välja de redan utformade utbildningarna. Istället är studenten lämnad att i enlighet med marknadens logik köpa det de gillar och avstå från köp av det de ogillar; och istället för ett reellt inflytande uppstår ett godtyckligt "rösta med fötterna"-system.

Marknadsanpassningen av studenternas möjligheter följer marknadsanpassningen av samhället i stort. På samma sätt som synen att mänsklig aktivitet är en utbytbar vara skadar samhället i stort, försvagas studentmakten när även studier blir betraktade som en produkt till försäljning. Människan blir som en passiviserad kund, där diskussionen och de viktiga besluten överläts till dem som styr och äger kapitalet. VSF verkar för att häva marknadsanpassningen av högskoleutbildningen. Vi verkar för att studenterna istället skall vara självklart och aktivt medverkande inom samtliga delar av högskolans verksamhet. Även ägandeförhållandena bör i större grad överlätas åt studenter. Därmed uppmuntrar vi studentinitierade kurser, studentägda bokhandlar, matsalar och studentbostäder, studentstyrda kursutvärderingar och andra initiativ som främjar studenternas makt och inflytande.

4.3 Studentkårerna

Studentkårernas organisation och verksamhet skiljer sig kraftigt åt mellan olika högskolor. Grundläggande förutsättningar för att en studentkårs verksamhet och organisation skall anses vara acceptabla är att studentkåren är demokratiskt uppbyggd, att medlemmarna har reella möjligheter att delta och påverka verksamheten samt att de kan kandidera och delta i val till kårens beslutande organ. VSF förespråkar en central kår på varje universitet och högskola. Detta är nödvändigt för att kåren skall kunna upprätthålla styrka nog att tillvarata studenternas intressen. I detta ligger också att kåren på respektive högskola är överskådlig nog för att den enskilde studenten skall kunna greppa sina möjligheter till inflytande. Vi vill därmed bekämpa ett splittrat kårväsende. Där det är praktiskt möjligt skall val hållas till kårfullmäktige, som bygger på åsiktsrepresentativitet. VSF:s åsikt är att personval är ett orimligt sätt att idka representativ demokrati. Vid de lärosäten personval tillämpas uppmuntrar VSF ändå sina medlemmar att kandidera till kårval. Detta för att stärka VSF lokalt samt för att aktivt arbeta för partival.

Studentkåren skall stötta sina medlemmar vad gäller deras intressen inom och syn på studiepolitik. Dess funktion bör därför vara att för studenternas räkning bevaka utbildning och studiemiljö samt att erbjuda studenterna en god social verksamhet. I dess arbete för studenterna bör en aktiv och samlad utbildningspolitik riktas gentemot högskolan eller universitetet. VSF vill se studentkåren som förvaltare av studenternas röst i den utbildningspolitiska debatten, samtidigt som den skall vara ett forum för debatt om studiefrågor på såväl det lokala, nationella som internationella planet.

Högskolevärlden ska genomsyras av demokratiska värderingar och uppmuntra till kritiskt tänkande. Därför anser VSF att fester och tillställningar som anordnas av studentkårerna ska vara fria från

nedvärderande aktiviteter och förlegade traditioner. Kårens arrangemang ska vara till för alla studenter och främja social gemenskap istället för att uppmuntra till kränkning av andra.

4.4 Deltagande inom kåren

VSF ser det som angeläget att valdeltagandet till kårfullmäktige ökar. Detta är av vikt dels då ett lågt valdeltagande underminerar studentkårens legitimitet gentemot högskolan eller universitetet, dels då ett högt valdeltagande är en språngbräda för engagemang och demokratiserade processer inom kåren. För att öka intresset för kårfullmäktigevalen måste kåren själv aktivt medverka genom att kraftigt öka informationen om kårens arbetsområden samt genom att föra fram och politisera studierelaterade frågor. Kåren skall också ta ställning till och aktivt arbeta med utbildningspolitiska frågor. Exempel härpå är studentekonomi, arbetsmiljö och antagningsregler. Dessutom måste kårens arbete bli mer utåtriktat än vad som idag är fallet och fokusera på frågor av vitalt intresse för dess medlemmar. I annat fall är risken överhängande att såväl mångfald som studentdemokrati inom kåren avsevärt försämras. VSF kämpar för att öka inte bara valdeltagandet men också det övriga deltagandet i kårpolitiken. Detta bör vara i mångt och mycket även studentkårernas uppgift. Först med ett högt valdeltagande och ett brett aktivt engagemang, kan studentkåren verka med kraft och trovärdighet gentemot sina medlemmar och universitetsstyrelsen.

4.5 Kårobligatoriet

En stark och väl fungerande studentkår är en nödvändighet för att studenternas ekonomiska, utbildningspolitiska och sociala intressen skall kunna tillgodoses. Kårens verksamhet är enormt bred, innefattande bland annat sociala och kulturella aktiviteter, idrottsaktiviteter, utbildningspolitiska frågor, studievägledning och ekonomiska lån. För detta krävs en lika bred och demokratisk representation och studentuppslutning. Studenterna är i sin tur beroende av kårens styrka för att vara förvissade om att deras talan förs gentemot universitetsledning och gentemot styrande politiker på kommunal styrande politiker på kommunal och nationell nivå. Till detta krävs inte minst ekonomiska resurser. Kåren är i högsta grad beroende av studenternas medlemsavgift för att kunna bedriva en sådan verksamhet. Kåren kan här liknas vid ett samhälle i miniatyr, upprättad för och av studenter. Den skall arbeta för samtliga studenter på dess högskola eller universitet. Därför är det även rimligt att alla studenter är anslutna till en central kår samt betalar en skälig avgift för denna. Först i och med detta kan kårens styrka, dess demokratiska representation och studenternas jämställdhet garanteras. VSF ser heller

inte att kårobligatoriet inskränker föreningsfriheten, då kåren på så vis snarare är att likna vid en folkförsamling än en förening.

4.6 Studenternas föreningsliv

VSF förespråkar en mångfald av föreningar på universitet och högskolor. Studentlivet skall vara levande och möjlighet skall finnas för varje student att hitta en passande förening. Studenterna skall dessutom ha goda möjligheter att bilda nya föreningar och kåren bör uppmuntra och stödja sådan verksamhet.

Deltagande i studentföreningarna måste bygga på frivillighet. Därför bör tvånget att tillhöra en speciell nation eller fakultetsförening, vilket idag förekommer på vissa högskolor, avskaffas.

4.7 Nationell utbildningsbevakning

VSF verkar för en nationell politisk diskussion kring utbildningsfrågor och andra studentrelaterade angelägenheter. I strävan efter detta är det av yttersta vikt med en nationell instans där studenter dels kan mötas för att diskutera studierelaterade frågor, dels kan samarbeta och agera utåt som en rikspolitisk aktör. VSF menar att Sveriges Förenade Studentkårer (SFS), vars ändamål är att just föra studenternas talan på nationell nivå, trots sina brister skall betraktas som den organisation som bäst uppfyller dessa krav.

STUDIESOCIALA FRÅGOR

5.1 Ekonomi

VSF kräver studielön i stället för lån- och bidragssystem.

Anledningarna till detta är flera. Det ligger i allra högsta grad i samhällets intresse att dess medborgare utbildar sig på hög nivå. En utbildad arbetskraft är viktig ur samhällsekonomisk synpunkt och därmed att jämställa med ett lönearbete. En kvalificerad forskning är viktig för ett samhälles utveckling och dess medlemmars väl. Studier på hög nivå är inte bara en satsning för individen, utan för hela samhället. Ur demokratiskt synpunkt är det nödvändigt att varje individ besitter kunskap, förmåga att se stora sammanhang, förmåga till kritisk analys och förmåga till abstrakt tänkande. Studielön skulle stimulera fler till studier på högre nivå. Studielön är också nödvändig för att motverka den idag så kraftiga sociala snedrekryteringen till högskolor och universitet. Många ungdomar ur arbetarklassen, som avstår från att studera, är rädda för att dra på sig studieskulder. Detta gör att den ekonomiska och sociala elit, som alltid dominerat på högre studier, behåller sina positioner. De med arbetarbakgrund fortsätter i mycket liten utsträckning till universitet och högskolor idag. Detta skulle motverkas om dessa uppmuntrades med en studielön.

Som en del av den socialistiska rörelsen vill VSF avskaffa de stora löneskillnader som råder idag. Med studielön istället för lån till alla studerande på högskolor och universitet, faller argumenten för att ge välutbildade högre lön än majoriteten av de anställda inom näringsliv och offentlig sektor. Lönesättningen skall inte bygga på eventuella studieskulder utan på faktorer såsom anställningstid, arbetsuppgifter, skiftgång eller liknande.

De studenter som har barn eller särskilda behov av en högre inkomst skall erhålla tillägg. Studielönen skall berättiga till a-kassa och semester samt omfattas av socialförsäkringssystemet.

Som ett första steg mot studielön anser VSF att studiebidraget omedelbart skall höjas till 50% av det totala studiemedlet. Den totala nivån för studiemedlet skall även anpassas efter studentens enskilda behov. De som har barn eller i övrigt är i behov av en större inkomst skall få ett högre studiemedel. VSF anser att reglerna angående fribeloppet för studiemedlet måste ändras. Inkomsten under sommaren skall ej ingå i fribeloppsberäkningen. Gränsen för fribeloppet skall höjas och ett överskridande av fribeloppsnivån skall ej leda till en sänkning av lånebeloppet, utan bara leda till en sänkning av bidraget. VSF anser att studenter skall ha tillgång till samhällets sociala skyddsnät på samma sätt som andra.

Studenter skall därför inlemmas i det ordinarie socialförsäkringssystemet och ha rätt till sjukersättning, pension och så vidare. Studenter måste också vid behov ha rätt till t. ex.

socialbidrag och bostadsbidrag. De särregleringar som idag finns angående studenters rätt i dessa frågor är orättfärdiga och måste genast ändras.

Studenter är en av de få grupper som inte har rätt till någon som helst semester. Studieåret pågår utan uppehåll från slutet av augusti till början av juni. Under juni till augusti får studenter inget studiemedel utan är för sin försörjning hänvisade till att arbeta hela perioden. Eftersom studier bör jämföras med lönearbete, kräver VSF att studenter skall erhålla fyra veckors betald semester per år.

Maten på universiteten och högskolorna är en viktig ekonomisk fråga för oss studenter. VSF kräver studentmatsalar på alla universitet och högskolor, där möjligheten att värma medtagen mat finns. VSF anser att studentkårerna skall äga restaurangerna vid universiteten och högskolorna. Dessa skall drivas helt utan vinstintresse.

En stor utgift för studenter utgörs av kurslitteraturen. I dag är marknaden för kurslitteratur delvis monopoliserad och privatägd med höga priser som följd. VSF vill att de lokala kårerna tar över försäljningen av kurslitteratur. Dessa skall drivas utan vinstintresse.

5.2 Arbetsmiljö

Att ha tillgång till plats att studera på, att ha ljusa och trivsamma lektionssalar, tillgång till dator och möjlighet att skriva ut, plats för umgänge och studentaktiviteter är en självklarhet och en förutsättning för att kunna bedriva studier under rimliga förhållanden. Dessvärre förekommer inte detta på alla universitet och högskolor idag. VSF kräver lokaler med god ventilation som inte framkallar allergier eller huvudvärk. Vi kräver undervisningssalar som är tillräckligt stora, vi kräver tillgång till grupprum och datorsalar.

VSF vill också att uppmärksamhet och resurser ägnas åt studenternas psykosociala arbetsmiljö. Sexuella trakasserier är ett problem som måste tas på allvar och bekämpas. En särskilt utsatt grupp är kvinnliga doktorander som står i ett beroendeförhållande till sina handledare. VSF vill att studenter och doktorander skall ha ett juridiskt skydd mot alla slags trakasserier. VSF kräver även att studenter ska ses som arbetande vid högskolan och omfattas av arbetsmiljölagstiftningen och högskolans försäkringar.

5.3 Barnomsorg

Att vara förälder och samtidigt studera är idag mycket svårt. Studierna är ofta organiserade på ett sätt som passar småbarnsföräldrar dåligt vilket är helt oacceptabelt. Att underlätta för föräldrarna kan handla om daghem i anslutning till högskolor och universitet, barnvagnsramper, utökade telefontider till institutionerna, skötbord, ändrade studietider eller större möjligheter till hemstudier.

5.4 Funktionshindrade studenter

Alltför få personer med funktionshinder studerar vidare efter gymnasieskolan. En anledning till det är att funktionshindrade ibland diskrimineras, vilket är helt oacceptabelt. Ingen människa skall diskrimineras på grund av handikapp eller nedsatt förmåga. Att i praktiken avskaffa alla former av diskriminering är en av högskolans viktigaste uppgifter. En annan anledning till detta är att universiteten och högskolorna inte är anpassade till studenter med funktionshinder. Det är angeläget att ingen drar sig för att söka sig till högre studier på grund av fysiskt handikapp eller annat funktionshinder. Förutsättningar och aktivt stöd för studenter med funktionshinder måste förbättras och aktiv värvning av nya studenter bör ske. Samtliga högskolor skall vara handikappanpassade. Detta skulle göra att fler människor med funktionshinder sökte sig till högskolor och universitet.